

SZEPESI ATTILA

Cantus firmus

(barbár szonettek – részlet)

„Jött egy fakó ló, és a rajta ülőnek neve Halál,
és a pokol követte őt, és ezeknek hatalma volt a
föld negyedrészen, hogy öljenek karddal, éhséggel,
döghalállal és a föld vadállataival...”

(János jelenései)

SZEPESI ATTILA (1942–2017)

KÍSÉRTETEK

Mintha a túli világból érkeznének
álmom hívatlan vendégei, az elesettek meg a
nyomtalanul eltűntek. Mindegyikükben magamra
ismerek, bár a mozgásuk aszimmetrikus, ha jobbra hajlok, ők
szeszélyesen balra imbolyognak. Félszeg kísérteteim:
némelyiküknek arca sincs, két füstölgő lyuk a
tátongó szemüregük. Bizonytalanul betoppannak a meg-
nyíló falon át, mint aki nem sejtí, vissza-
parancsolják-e. Nem tudom őket
azonosítani. Ez a libegő lehet akár a sürgönyt hordó
legényke, amaz tán a fapapucsban csoszogó jeges vagy épp
a Bocskai-sipkás énekes-koldus, aki sakál-hangon gajdolva meg-
megállt az udvaron, vagy épp a gumikerekes és virágokkal telepíngált
masináján ócska kuplét kattogtató kintornás.

HARMATSZEDÉSTŐL BŐGŐTEMETÉSIG

Jó volna ismerni a plánták lelkét, ahogy egy-egy
hajdani, erdőn-mezőn bóklászó, fogatlan
javasasszony, aki fűzkosarába gyűjtötte az illatozó
mentát, a pöttöm boglárka-gumót, a marti-
lapu kunkorgó gyökerét, az ánizst, meg a
poszogó pöfeteget. Közben szavak nélkül el-
társalogni somkóróval, kamillával, ádáz nadragulyával, ingó-
bingó borbálfűvel. Derűre tanítani a Luca-napi
ostorpattogatókat meg a húshagyói
maskarásokat. Harmatszedéstől bőgő-
temetésig fürkészni az évszakok forgó körét. Meg-
hőkölni egy-egy sziporkázva aláhulló meteor alatt, mit sem
tudva, de lélekben folytatódva a görbe fáknak meg a
titkokat sugó szélben.

KOMÉDIÁSOK

Két korgó gyomrú, ágrólszakadt öreg járta az utcát – egykor tán jobb napokat látott komédiások. Be-betértek a félhomályos belvárosi udvarokba. A karikalábú férfi püfölt egy bádogdobot, az asszony falsul kornyikált. Aztán következett a meg-megnyakló produkció: a nénike szánalmas-sután felkapaszkodott férje vállára, meg-megbillent közben – aztán jobbra-balra imbolyogva figurázott, járta kecsesnek-szánt légi balettjét. A körfolyosóra gyűlt publikum kacagva dobált le néhány újságpapírba csomagolt hús- és ötvenfillérest. Szegény öregek szedegették a földről, néha félénken körbe-körbe sandítva, mert nagy úr a zordon viceházmester, de még nagyobb az éhség meg a ringy-rongy nyomorúság.

VITA BREVIS

Kósza lövés sebezte halálra 56 októberében a kelekótya kölyköt, akit a környékünkön kis idétlennek csúfoltak. Igazi jampec szeretett volna lenni, jampibb a jampiknál, akik csónadrágot és kockás inget hordtak, svájcisapkájuk antennájára fűzve lyukas kétfillérest, a bicepszükre pedig vértől csöpögő szívet tetováltak. A nénije is jampi volt, állítólag a köldöke alatt ez állt egy lefelé mutató nyíllal: megkaphatod. Ott állt a kis idétlen a pékség előtt a sorban. A távoli lövések miatt falhoz lapulva várták a friss kenyeret. Egy röpke pillanatra kiszökkent a sorból és a járdaszélen jampizott felhúzott vállal. Ekkor érte a golyó. Azt hitték, megbotlott, ezért bukott orra bolond figurázása közben. Alumínium fillérei szertegurultak. Tán épp egy divatos slágert dudorászott: az Ancsa-Ancsát, vagy a Jön a luk-, jön a luk-, jön a luxusvonatot.

CAFKA BÖZSE

Ávós-kurvának, Hoppsza Macának vagy épp Cafka Bözsének csúfolták a bizonytalan korú, örökké pacsulitól illatozó tenyeres-talpas asszonyt, aki tintanyaló vagy takarítónő volt a gyűlölt és rettegett ügyosztályon. Az volt a szavajárása: kisapám, kisanyám. Állítólag ő is részt vett korábban a ki-telepítettek lakásának fosztogatásában. A villanyszerelő, aki járt a lakásán, azt mesélte: tele van az mindenféle műkinccsel. A fáma szerint volt két lelenházba adott zabi-gyereke. A forradalom után kézilányként dolgozott egy kocsmában. Egyszer napokig nem ment dolgozni. Feltörték a lakást, amit feldúlva, őt meg vérébe fagyva találták. Nyoma veszett a patinás festményeknek, barokk vázáknak, órany kősöntyűknek.

PINCEBOGARAK

Öreg barátom hagyatékából kerültek elő a fénykép-negatívok, melyeket ő készíthetett a forradalom napjaiban, és pincéjében rejtette el egy kézitáskában. A pillanat lázát őrző felvételek csak nehezen értelmezhetőek, de homályos és töredékes jeleneteik hitelesebbek minden akkurátus dokumentumnál. Láthatsz egy fél-arcot – szemében iszonyat. Falnak döntött létrát, melyről aláhanyatlik valaki. Négykézláb mászó asszonyt. Égre kalimpáló kezét. Döglött lovat. Oldalkocsis motoron három sihedert. Odébb két görbült figura cipel valami zsákfélét – lehet benne krumpli, de emberi tetem is. Kopár fáról akasztott fityeg. Lángoló ablakból segélykérően integet valaki. Némelyik képről azt sem tudni, mit ábrázol. A fakult mozdulatokat eltakarják a penész-foltok meg a döglött pincebogarak.

PANYIGAI

Kutyák és macskák barátja, panyigai
Sándor, micsoda szőrmók
regiment gomolyoghat térded körül a mennyei
margarétás réten. Oda-
gyúlik a félszemű, fogahullató
csipás komondor, régi komád, a bandzsi vizsla, a boka-
kapdosó, Leánka-parti puli, a sárccsimbókos
kuvasz meg a misinai tacskó, aki hátsó lábán billegve
törleszkedik hozzád. Sorra az egész törvényen túli
falka, Isten éhenkórász és gyülevész serege. És mind a régi
cirmosok, csöngéiek, csontsovány indiaiak, kaukázusi
miákolók, vagy félig-beomlott
római katakombák bujdosói, dorombolva
hempergők és ősi titkokat tudók.

CSIGAKÜRT

Néha leveszik unokáim porlepett
polcom limlomjait: a Dunából
kikotort – tán avarkori – csigakürtöt, az
indonéz düb-düb bőrdobot, a lapuló
jaguárral díszített perui cserép-
csöngettyűt. Vagy épp a páros
sárkánnyal kipingált tibeti réz-
gongot, a pánsípot vagy a
rovátkákkal cirkalmazott somogyi
pásztorfurulyát. Kerekedik csimm-bumm
hangzavar: mákonyos sámánok, rikoltozó
kanászok, dűnnyögő buddhista boncok, csillag-
fürkész indiánok egyszerre ős-
világi és időn túli zenebonája.

CANTUS FIRMUS

Hová igyekszem hetvennégy évesen, nem tudom. Talán egy fűszál hegyén billegő birodalomba, talán a cserefa kérge alatt megbúvó vagy a kikeleti széllel sodródó szárnyas animulák közé, akik maguk az idő emlékezete. Kavarognak egy menta-illatú ösvény oldalán, forrás tükre fölött figuráznak a légben, maguk a parttalan és emléktelen tudás. Talán a puszta szélbe, mely az idők kezdete óta sodorja a hangokat, hangzás maga is, sodró pataké, hegyomlásé meg vulkán-kitörésé, rég elporlott lelkek imáit idéző, halottlátók és gyökéren tengődő remetéek varázsigeit, melyek évmilliók távolából is nekem dunnyognak az elsüllyedt ősvilágról.

